

Mladen Kerstner ml.

MLADEN KERSTNER

KNJIŽEVNIK I OTAC

Ludbreg, srpanj 2016.

Mladen Kerstner ml.

MLADEN KERSTNER
KNJIŽEVNIK I OTAC

Ludbreg, srpanj 2016.

Biblioteka "**LUDBREŠKE RAZGLEDNICE**"

Knjiga 3

Naslov

MLADEN KERSTNER, KNJIŽEVNIK I OTAC

Autor

Mladen Kerstner ml.

Nakladnik

Gradska knjižnica i čitaonica

"Mladen Kerstner" Ludbreg

Lektura

Lidija Novosel, prof.

Tiskano uz potporu Varaždinske županije i Grada Ludbrega

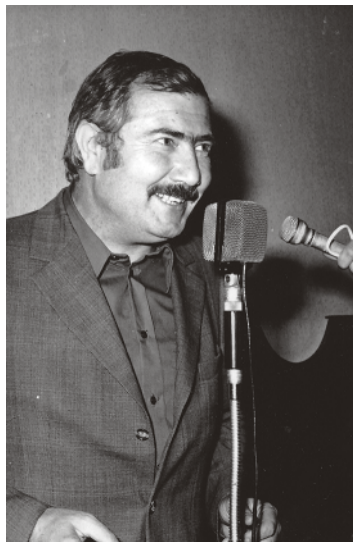
Dragi čitatelju,

knjižica u Tvojim rukama jedna je u nizu iz edicije **Ludbreška razglednica** koju pokreće Gradska knjižnica i čitaonica „Mladen Kerstner“ iz Ludbrega. Nit vodilja pokretača edicije sabrati je sve ono vrijedno i reprezentativno za naš gradić, sve ono što ga predstavlja na najljepši način. A to su naši znameniti Ludbrežani, koji su pridonijeli razvoju svojeg rodnog mjesta ili su prenijeli glas o njemu diljem zemlje i šire; to su kulturni, povijesni i društveni događaji, *štikleci* koji predstavljaju ludbrešku baštinu. S ponosom i sa željom da se ono što je vrijedno, zapiše, a zapisano će ostati i sačuvano, osmislili smo ovakve knjižice-razglednice. Svaka će od njih biti djelić sačuvanih sjećanja, evokacija uspomena na drage Ludbrežane i djela koja su stvarale vrijedne ludbreške ruke. Svaka od njih ono je najbolje što Ludbreg ima i s čime se želi pohvaliti, s radošću istaknuti.

Ova knjižica poklon je svakom Ludbrežaninu, ali i razglednica koji će svaki Ludbrežanin rado *poslati* dalje, pokloniti nekome koga želi upoznati s vrednotama gradića u kojemu živi. Stoga, dragi čitatelju, ugodno čitaj, sjećaj se i – pamti.

Mladen Kerstner 1945.

Mladen Kerstner sedamdesetih

Najteže je pisati o onim najbližima. Ali možda i najlakše. Njih najbolje poznajete, pa je o njima i najlakše misliti i pisati. Istodobno, pisati je o njima i najteže: što napisati o ocu kojeg većina percipira samo kao pisca *Gruntovčana*, a oni bližnji kao tatu, supruga, brata, *vujču*, pa i *dedu*...

Kratak presjek njegova života i neke fotografije koje su priložene – a koje većinom do sada nisu, koliko mi je poznato, bile objavljene – dat će još jedan pogled u život mog tate, Mladena Kerstnera, sina Zvonimira Kerstnera i Marice Buture.

***

Kakav je bio Ludbreg dvadesetih i tridesetih godina 20. stoljeća, u godinama kada se Mladen Kerstner rodio? Marija Winter, poznata ludbreška kroničarka, piše kako je zima 1928. na 1929. bila strahovito oštra i studena. Marica Butura – rođena Velikogoričanka – rodila je svog jedinog sina u srpnju 1928. godine. Prije Mladena na svijet je došla njegova sestra, teta Bojana, a poslije teta Vlatka. Tko zna kako je bilo baki Marici te hude zime, kako je svoje dvoje djece čuvala od hladnoće... Jasno, na toplome, u kući na ludbreškome trgu, gdje su proveli sretne dane djetinjstva. Djetinjstva koje je prekinuo Drugi svjetski rat...

Razumljivo je zašto je Mladenov otac želio da mu sin krene u Trgovačku akademiju. No, čovjek snuje, a Bog određuje... Upravljanje ludbreške ciglane trebalo je prepustiti nasljedniku, no teta Bojana ipak je bila spretnija, ali i nešto starija, u pomaganju roditeljima oko tog obiteljskog *biznisa* koji je, nažalost, prekinut nacionalizacijom privatne imovine koncem četrdesetih godina.

Prof. Dubravko Bilić, koji je napisao i objavio nekoliko knjiga i izbor iz tatinih djela – bile to kazališne ili radiodrame – dao je neprocjenjiv doprinos njegovoj

afirmaciji, kako u kritičarskim krugovima, tako i u široj javnosti. On je u svoje dvije knjige (*Mladen Kerstner* iz 2000. te *Mladen Kerstner. Drame.* iz 2001.) vrlo detaljno opisao očev život. S obzirom na to da smo se mi – moja dva brata, Zvonimir i Ivan, i ja – rodili u vrijeme kad je, razumljivo, tata prestao s „lutačkim“ načinom života, i na neki se način smirio, te budući da je umro kada smo imali tek 14, odnosno 15 godina, nismo s njim mogli razviti direktniju i otvoreniju konverzaciju o njegovom „bivšem“ životu. Većinu stvari doznali smo neposredno, u razgovoru s mamom, tetama, sestričnom Janjom, ili pak na posredan način, listajući stare novine, čitajući novinske priloge i intervjuje, i naposljetku Bilićeve knjige.

No okvir koji možemo upotrijebiti u oslikavanju tatina života, njegova djetinjstva i mladenaštva, pa zrelog doba, sve do njegova odlaska, sačuvane su fotografije. Te fotografije dočaravaju nam jedan svijet koji je zauvijek nestao. Taj svijet živi u sjećanjima živućih. Kaže se kako umrli ljudi žive dokle god živi sjećanje na njih. No što onda s onima kojih se više nitko ne sjeća? Ta mi se poslovice čini malo preoštrom. Ipak, mi na jedan specifičan, hermeneutički

način, možemo uz pomoć fotografija *oživjeti* jedan svijet, jedan davno proživjeli život. Svaka fotografija svojevrsna je životna minijatura. Odsječak vječnosti u danom vremenitom trenutku.

Diraljive fotografije bezbrižnog ludbreškog djetinjstva – primjerice obiteljska fotografija sestre Bojane, brata Mladena i roditelja – kao da potječu iz jednog, nama dalekog, divnog svijeta.

Ipak, te fotografije iz ranog djetinjstva, iz tridesetih godina prošlog stoljeća, na kojima su djeca vrlo ozbiljna, a roditelji dostojanstveni, kao da nagovještavaju sve dramatične događaje koji slijede. Doduše, nije to bilo vrijeme poput današnjeg; vrijeme u kojem se isprepleću virtualni i stvarni svijet. Ono doba, ma koliko zahtjevno i dramatično bilo (uostalom, svako je doba takvo), bilo je za svako ludbreško, podravsko dijete pitoreskno i – iz današnje perspektive – pastoralno. Ne mogu zamisliti da su, a to su nam pričale i tete, i stariji stanovnici Ludbrega, djeca redovito išla na kupanje na Bednju. Možda još idu i danas, no vrijeme kao da se promijenilo. Vodu i tlo zamijenili su *megabajti* i *gadgatei*...

Fotografije iz najranijeg djetinjstva

Tatin djed i otac, Gjuro i Zvonimir, osnovali su i vodili ciglanu Ludbrežanku od 1917. Oni su imali i sklonosti prema društvenom, kulturnom životu, pa je i to vjerojatno utjecalo, uz veliku biblioteku s mnoštvom intrigantnih naslova na više jezika, na tatino životno opredjeljenje. Nakon svršetka Drugog svjetskog rata on se školuje u Zagrebu, no zanimanje za kazalište i scensku umjetnost vuče ga k *Zemaljskoj glumačkoj školi* koju je pohađao skupa s Perom Kvirgićem i Nelom Eržišnik.

Ipak, u tom međurazdoblju bio je služio i vojsku u Gospiću. Kuriozitet je da je moja majka Mirjana kao djevojčica, rođena u selu Bilaj istočno od Gospića, možda gledala mlade vojnike kako joj prolaze kroz ulicu. Jedan od tih ročnika bio je njen budući suprug.

Po maminim pričama, i sjećanjima pokojne tete Bojane, nakon zagrebačke epizode, a na sugestiju B. Gavelle, upisuje u Ljubljani režiju. No jednostavno nije imao strpljenja biti na jednom mjestu i studirati više godina. Samo-obražujući se, mnogo čitajući i smišljajući, nije „imao vremena“ za klasičan studij. Osobno smatram da je na neki način šteta da niti jedan studij koji je

započeo nije završio, no to su očito „Božji puti“...

Kasnije je otišao za kazališnim daskama u Pulu, Varaždin, pa opet u svoj Ludbreg. Tu je tata 1954., uz voditeljski rad u Knjižnici, preuzeo kazališnu sekciju ludbreških amaterskih glumaca. Mnoge su predstave uspješno igrane ne samo u Podravini već i u drugim dijelovima Hrvatske. Prema zapisima i svjedočanstvima, 1957. na *Smotri amaterskih kazališnih družina* na Hvaru osvajaju prvo mjesto, a nedugo nakon tog uspjeha uprizoruju *Hasanaginicu* po tekstu Milana Ogrizovića. Predstava je bila jedinstveni kazališni pothvat za jedno amatersko kazalište. U četiri godine, od 1954. do 1958. uprizoreno je 12 predstava, od kojih je šest komedija i šest drama. Posebno mi je drago da je i moja sestrična Janja, Bojanina kćer, igrala jednu od uloga u *Hasanaginici*.

Kad sam kao student, a ima tome godina, na zagrebačkim *Hrvatskim studijima* bio na jednom predavanju iz *Medijske kulture* kod dr. Srećka Lipovčana (inače uglednog publicista i znanstvenika), profesor je bio spomenuo da će danas dijeliti potpise u indeks onim studentima koji su ga donijeli. Svakome tko bi mu donio indeks provjeravao je autentičnost pogledom na fotografiju u

indeksu. Kad sam ja došao na red, pogledao je fotografiju, ime i prezime, te je problijedio. Ništa mu nije bilo jasno. Ja sam vidio njegovu reakciju te ga pitao o čemu se radi. Pitao me je tko mi je Mladen Kerstner. Ja sam mu rekao da mi je to otac. Bio je nevjerojatno iznenađen i zbunjen te mi je stao pričati da je kao mlađić, uz još neke glumce, poput Gumbeka, glumio u predstavama koje je radio tata. Nažalost, i prof. Lipovčan je već pokojni, pa ne mogu sa sigurnošću napisati gdje se to odvijalo. No mislim da mi je spomenuo da su često nakon predstava odlazili u restoran u goricama *Črn bel* koji je tata uspješno i otvorio no, nažalost, malo manje uspješno vodio. Njegov talent ipak je bio usmjeren na neke druge, *ezoteričnije* stvari.

Fotografije iz kazališnog amaterskog života

Nakon raspuštanja amaterskog ludbreškog kazališta odlazi u Slavonsku Požegu te radi u tamošnjem kazalištu. Upoznaje mnoge drage ljude koji će na njega ostaviti dubok trag, a jedan od najupečatljivijih rođeni je Požežanin, književnik i nestor radijske emisije *Panoptikum* Branko Hribar. Njegova podrška bit će od velike važnosti za mnoge tatine radiodrame, ali i za televizijske serije.

Od 1967. godine tata živi u Zagrebu. Tih mjeseci susreće jednog drugog *pajdaša* s kojim je uspostavio bliske prijateljske i profesionalne odnose – Paju Kanižaja. Pajo je bio neobičan i živopisan čovjek, ali i veliki podravski i hrvatski književnik. Puno mi je puta pričao kako je došlo do snimanja *Mejaša*. Daleke 1969. godine u prastarom tramvaju broj 6 putovali su Pajo i Martin Sagner na osnivanje *Društva Podravec* (kojeg sam i sâm danas članom) iz Zapruđa (gdje su tada obojica živjeli) do Ilice. Martin je Paji pričao kako je baš nedavno snimao jednu radiodramu, „Falingu Imbre Presvetlog“, a da je autor „jedan naš Podravec“. Pajo je dogovorio, uz Martinovu pomoć, sastanak s tatom. Tih je dana baš bio završio natječaj za pilot-epizodu (humorističke) serije, no Pajo je urgirao da se natječaj produži za još koji dan. Pajo je tati rekao da na brzinu,

gotovo preko noći, „Falingu Imbre Presvetlog“ prenamijeni za televizijski me-

dij. Prošlo je neko vrijeme, i na natječaju su prošla tri autora: Miljenko Smoje, Ivan Raos i Mladen Kerstner. Odlučeno je da će se snimati cijela jedna serija temeljena na likovima iz pilot-epizode, i tako su nastali *Mejaši* (koje je, da se i to spomene, režirao Ivo Vrbanić). Kako se kaže, ostalo je povijest.

Fotografija sa snimanja *Mejaša*

Nakon *Mejaša* slijedili su *Gruntovčani*, te *Dirigenti i Mužikaši*. Potonje serije režirao je veliki Krešo Golik. Taj rođeni Goranin na nevjerojatan je način upio u sebe senzibilitet podravske ravnice i bregova – podravskih ljudi, žena i muževa, mladih i starih, seljaka i vođa – *ljudi nahvao i ljudi nazbilj*. Nikad nećemo znati kako bi te serije izgledale da ih je režirao neki drugi redatelj. Ne možemo, također, ni pretpostaviti kako bi te serije izgledale bez sjajnih glumačkih ostvarenja Martina Sagnera, Smiljke Bencet, Zvonimira Ferenčića, Marije Aleksić, Tomislava Lipljina, Franje Majetića, Eugena Franjkovića, Nikice Novosela - Miška, rođenog Ludbrežanina, Vanje Dracha, Zvonimira Torjanca, Adele Horvat (tko se ne bi sjećao Babice!) i mnogih drugih. Treba spomenuti također i direktora fotografije Dragu Novaka, scenografa Željka Senečića, kostimografiju Maje Galasso, montažu Katje Majer, pomoćnika redatelja Dragu Bahuna, M. Šameca te naposljetku nevjerojatne *Ladarice* i glazbu Živana Cvitkovića!

S ponosom mogu reći kako je 2000. godine, za *Gruntovčane*, u *Kazalištu Kerempuh* brat Zvonko u ime obitelji primio *Zlatnu ružu* „Večernjeg lista“ za najbolji scenarij jedne hrvatske televizijske serije 20. stoljeća! Za tu su nagradu

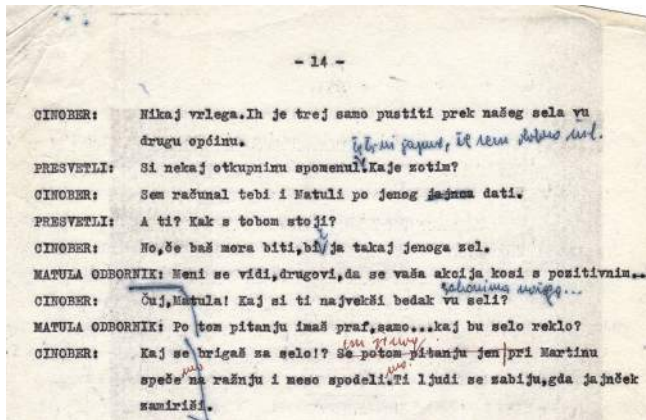

Fotografije sa snimanja *Gruntovčana*

zaslužni svi spomenuti koji su neposredno sudjelovali u njenom stvaranju, ali i oni koji su na posredan način kroz godine davali podršku tati da seriju u miru promisli i zgotovi.

Na policama kućne biblioteke, među mnoštvom knjiga vrlo raznolikog sadržaja, pronašao sam mnoštvo različitih spisa, bilješki, osvrta, dokumenata, scenarističkih prepravljanja...

Pisani tekst s rukopisom kojim se doraduje scenarij

Zelena knjiga

Pronašao sam također jedan štampani rukopis zelenkaste boje koji je već počeo žutjeti. Naslov te knjige, koja je očito bila za internu uporabu, glasi: *Humoristička TV serija Mejaši – Traitement*. Dolje u potpisu „Mladen Kerstner“. Sadržaj te knjige obuhvaćao je nekoliko eseja i priloga koji su objašnjavali cjelokupnu filozofiju i *Mejaša* i, kasnije, *Gruntovčana*. Pa i *Dirigenata i muži-kaša*, posljednjeg njegovog televizijskog projekta. Zanimljivo, nigdje nije navedena godina kad je knjiga nastala, no iz konteksta sam razlučio da je nastala poslije *Mejaša*, i služila je kao filozofska podloga *Gruntovčanima* – dakle, početkom sedamdesetih godina.

Na samom početku stoji tekst *Umjesto Predgovora*:

OVAJ SVIJET NIJE SAVRŠEN, BEZ OBZIRA NA
NAŠA HTIJEŃJA. AKO SAMI U NJEGA UNESEMO
UMJERENU DOZU IRONIJE, POSTAT ĆE MNOGO
OTPORNIJI PREMA IRONIJI SA STRANE,
IRONIJI KOJA RAZJEDA.

„HUMOR JE NAJBOLJA MEDICINA“, GOVORIO JE OSCAR WILDE.

U eseju *Selo danas* tako piše:

„Pokušajmo shvatiti i u nekoliko poteza skicirati život današnjeg sela. Źeljete razumjeti baš sve o selu znači htjeti spoznati, kao prvo, kroz povijest nago-milano bogatstvo životnih manifestacija, a zatim, kao izvod, suvremene tijeko-ve vođene iskustvima stoljeća... (...) Mi se u našoj novoj seriji sa čistim poljo-privrednicima ne ćemo mnogo baviti. Oni su sa sociološkog i društveno-ekonomskog stajališta uglavnom definirani, a postaju nejasni i neodređeni

upravo onog trenutka kad izađu iz svojih klasičnih okvira na nepoznate im životne terene. (...) Mi teoretski, razumije se, savršeno jasno znamo kuda treba da „otplovi ovaj brod“, ali, kroz dugi niz godina, kolektivna industrijska poljoprivredna proizvodnja „zemlja je Inonija“. Zato nam je realno gledati i vidjeti kako zapravo stvari stoje u današnjem selu, i na tim spoznajama graditi okvir naše nove serije.“

Pa dalje u eseju nastavlja:

„JE LI NOVA SERIJA NASTAVAK MEJAŠA? – Da i ne.

Zašto da? Jer koristi stare likove, jer se karakteri u osnovi nisu promijenili, jer se radnja prostorno događa i na starim terenima.

Zašto ne? Jer se uvode novi likovi, jer se likovi stavljaju – a time i suprotstavljaju – u zamršeni splet suvremenih zbivanja, te su im, logično, i reakcije kvalitativno nove, jer se teren djelovanja osjetno proširuje, i što se, naglasimo posebno tu važnu novinu, prelazi od općih životnih tema na konkretne. Dok su prvi *Mejaši* obrađivali rođenje, vjenčanje, alkoholizam, ljudsku sujetu, nova će serija pokušati fiksirati konkretne situacije kao što je problem nakupaca, trsti-

čara, raketaša, odlazak na šihlu itd. (...) Dijapazon naših likova osjetno će se proširiti. Dok smo u prvim *Mejašima* imali samo jedno selo i dvije klijeti u vinogradu, pozornica nove serije protezat će se od Varaždina do Osijeka. (...)“

Zanimljivo je u toj „zelenoj knjizi“, koja, koliko mi je poznato, nigdje nije dalje distribuirana, još nešto: tekst pisan mašinom koji se nalazi na desnoj strani mjestimice prate nalijepljeni novinski članci na lijevoj strani koji dijelom prate sadržaj desnog teksta. Očito je tata, čitajući novine, crpio neke kuriozitet iz stvarnog života i implementirao ih u buduću seriju. Tako neki od navedenih članaka iz novina donosi naslov „Šverc umjetnim gnojivom“, „Prekupcima oduzeli premoć“, „Kome smrde telići“, potom novinski članak I. Čičina koji govori o sanitarnom inspektoru iz Koprivnice koji je zabranio daljnji tov najvećem uzgajivaču teladi u Hlebinama jer, kako piše, „takav objekt predstavlja opasnost za zdravlje ljudi i utječe na povećanje opasnosti od prenošenja zaraznih bolesti putem insekata i vode.“ Eto odakle ideja za jednu od epizoda?

U drugom eseju *Humor. Minijturna skica*. tata je pisao općenito o humoru. On je mnogo izučavao humoristiku. Doma imamo cijelu ediciju, napisanu

od više autora još tridesetih godina prošlog stoljeća, posvećenu humoru u nas i svijetu pod nazivom *Klasici humora*, u desetak knjiga. Proučavao je, uz naš domaći, i talijanski humor, francuski humor, židovski humor... Posebno se tata osvrnuo na kajkavski humor, pa tako piše: „Mislim da se kod sjevernih kajkavaca, barem što se humora tiče, ništa bitno nije izmijenilo. Kakovi su bili nekada, takovi su i danas. Jednom rečenicom u stanju su obezvrijediti i najveće vrijednosti. Žalci su im otrovni, no ne smrtonosni.“

Zanimljiva je rasprava o kajkavskom jeziku (*Kajkavski. Bilješka o jeziku nove serije.*) u kojoj, između ostaloga, polemizira s mnoštvom kritičara koji su jezik *Mejaša* iskritizirali u dnevnoj i tjednoj štampi ondašnjeg vremena. Tata im ne ostaje dužan, nimalo. Naime, u tom eseju o kajkavskom jeziku piše kako na magnetofonskim vrpcama ima pedesetak snimki kajkavskog seoskog govora iz raznih područja sjeverne Hrvatske. Zaključio je da su diferencije mnogo veće no što se obično misli, ne toliko u leksičkom, koliko u fonetskom i akcenatskim elementima. Čak je radio eksperimente, pa bi snimljeni govor Bednjanaca, Ivančana i Lepoglavčana reproducirao stanovnicima nekih međimurskih sela:

razumjeli su jedva trideset posto? On je dakako u više navrata izjavljivao da je stvorio jedan jedinstveni kajkavski jezik (filmsku koiné) kojim se govori samo u imaginarnom, izmišljenom Gruntovcu.

Evo kako će tata, nakon što se odšetao od Belostenca preko Krleže do jezikoslovaca Brozovića i Ladana, poentirati:

„Konačno: Nadvarijanta na vidiku! Odbacivši nonšalantno sve elemente od kojih nam je jedino i moguće graditi jezik – preostaje nam da ih pokajnički ponovo sakupimo na hrpu. Izdvojeni, svaki za sebe, nisu nam mogli poslužiti, ali filtrirani i složeni u mozaik pružit će, nadajmo se, prihvatljivu i upotrebljivu sliku. I jezik kajkavskih sjeverozapadnih i sjevernih područja, i stara kajkavska književnost, i suvremeni kajkavski pisci, i Krleža – sve su to dragocjene cigle za našu građevinu koju ćemo, izgradivši je, krstiti NADVARIJANTA NARODNOG /PUČKOG/ KAJKAVSKOG DIJALEKTA ISTOČNE /“REVOLUCIONARNE“/ SKUPINE. O, čujem već uzbuđene glasove oko sebe: ‘Pak to bu umjetni jezik! Tak se nigde ne govori! Treba govoriti kak narod, lepo, prirodno! No, to ti bu galimatijaš i pol!’“

Tata ipak u eseju napominje kako bazu govora u seriji čini kajkavski govor ludbreškog kraja koji zbog svog geografskog položaja sublimira govore i Zagorja sa zapada, i Međimurja sa sjevera, i dakako Podravine s istoka. Također je vrlo oštro pisao o govoru nekih „svojih“ glumaca u *Mejašima*, kritizirajući samu Televiziju Zagreb:

„(...) Bilo je neprihvatljivih, no bilo je i solidnih jezičnih interpretacija /Eugen Franjković, Martin Sagner, Smiljka Bencet, Ljudevit Galic i dr./ koje imamo više zahvaliti sretnim okolnostima, nego mojoj lektorskoj intervenciji. (...) Ostali, koji nisu imali sreće roditi se ili dulje živjeti na spomenutim područjima, prošli su slabije. Za jezik nikada nije bilo ‘dovoljno vremena’, krivo se pošlo od početka, a ni kasnije nam ‘bogovi nisu bili skloni’, pa je rezultat bio kao što se iz priloženog moglo vidjeti. Tražio sam, uz punu podršku pojedinih glumaca, da se prije snimanja na čitačim probama temeljitije utvrdi jezik, te da za vrijeme snimanja lektura ima isti tretman kao slika i ton. Odstupilo se i od jednog i od drugog. NE ULAZIM U FINANCIJSKO-TEHNIČKE PROBLEME TELE-VIZIJE, NO AKO SE VEĆ SNIMA SERIJA U DIJALEKTU, ONDA JE NEDOPUSTIVO DA

BUDE ANTIPROPAGANDA ZA GOVOR KOJI PREZENTIRA.“

***

Dosta o jeziku! U sinopsisu za *Gruntovčane* koji slijedi nakon ovih eseja vidio sam trinaest epizoda, a snimljeno ih je deset. Zanimljivo! Kako bilo, *Gruntovčani* su snimljeni i prikazani 1975. godine, a tata je godinu poslije dobio prvog sina, pa iza Zvonka i nas dva (Ivan i ja). Kao da je s *Gruntovčanima* sve krenulo nabolje! Krešo Golik potaknuo ga je da napiše i objavi *Gruntovčane* kao knjigu (Kreši je i posvetio tu knjigu napisanu po samoj seriji), a osamdesetih je napisao i objavio *Djetinjstvo u Gruntovcu*. Sjećam se da smo kao klinci išli na predstavljanje te njegove knjige „negdje“ u grad. Tih su godina vrlo uspješno igrale i njegove komedije u kazalištima diljem zemlje (povratak „daskama koje život znače“!); snimao je često za tadašnju Televiziju Zagreb, potkraj osamdesetih počele su pripreme za *Dirigente i mužikaše*... No vrijeme je neumitno curilo...

Fotografija sa snimanja *Dirigenta i mužiakaša*

POST FESTUM

Moj dragi brat Ivan i ja znali smo često kao još mala djeca ići s tatom u grad, u Vinogradsku ulicu u Zagrebu. Išli bismo iz Gajnica autobusom, pa truckajući se tramvajem, sve do Ulice braće Oreški. Kako je tati bilo s dva „klipana“, mogu si misliti. U Vinogradskoj je postojao nekakav izlog s vlakićima, i uvijek smo tamo zastajali i divili se nevjerojatnim planinama, tunelima i nizinama. Tata bi strpljivo čekao da mi pogledamo te vlakiće na struju, pa bi nas „pokupio“, i pravac kod Kreše Golika. Tamo nas je ostavio u susjednoj sobi, gdje bi nas dočekao Krešin sin koji se s nama strpljivo igrao. Za to vrijeme tata i Krešo zapisivali su neke bilješke, dogovarali se, šaputali... Nije mi bilo jasno kako im ne smeta grozan dim cigareta koji je cijelu sobu vrlo brzo napunio. Radili su obojica na svojem posljednjem dovršenom televizijskom projektu... Turbulentan život koji je tata vodio, stres zbog ipak rizičnog posla profesionalnog umjetnika, još uvijek mala djeca, pa i pokoji porok (cigarete) – imali su danak u bolesti.

No naše posljednje obiteljsko ljetovanje u Opatiji, u srpnju 1991., pamtit

ćemo cijeli život. Platon je prije dvije i pol tisuće godina u sjevremenom dijalogu *Fedon* napisao kako labudovi najljepše pjevaju pred smrt. Naše je to možda najljepše ljetovanje – a bili smo svi na broju: mama, tata, Zvonko, Ivan i ja – ljetovanje koje smo proveli na ljetnim terasama opatijskih restorana, uz cvrkut cvrčaka, a ljetne večeri u društvu starih Ludbrežana koji su se tamo zatekli, poput braće Fizir i Stjepana Triplata, ili pak živjeli u blizini, poput Nikice Kona, tatinog bratića, i njegove mnogobrojne obitelji.

Pisac *Gruntovčana* bio je nama, ipak, samo tata koji nas je volio najviše na svijetu. Naravno, i mi njega. Stranice koje je ispisao, ali i ljubav koju nam je pružio, njegov su najveći spomenik!

Tata i mi

Mira i Mladen 1976.

Obitelj Kerstner

Ilustracija na naslovnici

Ivan Kerstner

Fotografije

iz ostavštine obitelji Kerstner

Tisak

Printex, Čakovec

Grafička obrada

AVIEM

Naklada

1000

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 000936933.

ISBN 978-953-95247-5-1

Postupao je s njim kao s
nevažnim objektom.

Šte poslije hval mu se ožalost,
mislila je možda, misle, pa
se Beza morala kao potpuno
ponudila na potolemi-
čevu punitu.

Trideset metara iz, volovi
se, a deset metara više biće
"Crozit".

Polovnj ( ) istovremeno se bio,
... ..

ISBN 978-953-95247-5-1

9 789539 524751